

HELP – for helse, miljø og fredsarbeid

Nyhetsbrev nr. 3

Redaksjonen avsluttet: 29.12.2006

Nytt fra HELP

Dear friends!

A year have passed since we met and talked to each other... I believe that we have work successfully for the local people, with your support through HELP. So I want to thank you all on behalf of HELP.

I am sure that you receive enough information through the newsletters and Marie Aukrust's journey diary from Sri Lanka. Asbjørn is doing an excellent job for HELP, being our international coordinator.

I am sorry to be late with the information. I tried to get our computer repaired, but failed still. Also I participated to a workshop with

[CEPA](#) (Centre for Poverty Analysis) in Colombo. I will brief you as follows:

- We didn't get funds from the [IUCN](#) (International Union for Conservation of Nature), though I was hoping.
- We are yet not going to start a pre-school at our centre, because we already support another neighbouring pre-school.
- We start a children's programme on 1st January to teach children between 5-15 years English, singing, dancing and arts.
- We have planned to start a plant nursery for tea and medical plants in Deniyaya in January.

We are all fine, and I hope you keep in contact with Hansa. Sriyani started her school vacation and Charika got a job. Now he is training to become a manager.

We wish you all Merry Christmas and a Happy New Year!

සුඛ නත්තලක් වෙමි! සුඛ අළුත් අවුරුද්දක් වෙමි!

Much love
From
Siripala

HELPS adresse i Sri Lanka:

Siripala Gamage, 'Charika', Dolahena, Horana.

Telefon: +94 34 22 63 142, mobil +94 77 97 19 686

E-post: siripala.gamage@yahoo.com

HELPS bankkonto: A/C 0000720064 i Bank of Ceylon, 87, Anguruwathota Road, Horana, Sri Lanka.

SWIFT (BIC): BCEYLKXXXX

Registrert NGO under Voluntary Service Organisation Act. No. 8 of 1998 No. HDS/S.S.O/11/2001

HELPS kontakter i Norge:

Asbjørn Tufto, Bergergt. 4, 3520 Jevnaker

Tlf. +47 61 33 94 28, mobil +47 95 21 51 55

E-post: asbjorn@tufto.no

Hans Petter Hanssen, Krystallv. 4, 2322 Ridabu

Tlf. +47 62 53 32 21, mobil +47 480 73 541

E-post: hanshans@bbnett.no

Bankkonto: 2020 32 12187. SWIFT (BIC): SWEDNOKK
IBAN-nr.: NO83 2020 3212 187

Julegaven til HELP

Jeg registrerer med glede at flere bidrag – store som små – gjorde det mulig å sende 16.000 kroner i julegave til HELP i år! Dette var mye mer enn forventet – og noe Siripala satte stor pris på, da jeg ringte ham julaften. Som Siripala skriver, fikk han ingen støtte fra IUCN nå, og jeg og Hans Petter fikk ikke gjennomslag i folkehøgskole-rådet. Men det går flere tog...

Jeg må få lov til å nevne ett bidrag: Etter det første snøfallet med mye tung snø over Hedmarken, falt det ned flere store greiner fra en furu hos Marie A. og guttene på Stange. De brøt toppene av alle greinene, samlet sammen disse og laget 60 kranser som de solgte for 200 kr stykket – ”en krans til håp og glede”.

A.

En snikende tsunami?

Foran et årsskifte er det lov å trekke lengre linjer. Samfunnsdebatten det siste året har for alvor reist spørsmålet om konsekvensene av global oppvarming. Isen i Arktis smelter raskere enn selv de mest pessimistiske anslagene for noen år siden. Hvis utslippene av drivhusgasser fortsetter i samme takt, vil sommerisen i Arktis gradvis minske, for så å forsvinne over store deler av områdene på Nordpolen innen 2040. Også Grønland og Antarktis – Sydpol-kjempen – har begynt å røre på seg. Nedsmeltingen, i kombinasjon med varmere havvann, vil føre til at havnivået gradvis stiger. Tropiske stormer blir våtere og villere. Kystsamfunn som dem på Sri Lanka, Maldivene og i Bangladesh har all grunn til å anklage den rikere del av verden for manglende handling.

Uttrykket ”tenke globalt, handle lokalt” får ny mening. Vi har samme jobb å gjøre, både på Jevnaker og i Dolahena...

Christmas song

People you don't know
Smile and nod hello
Everywhere there's
an air of Christmas joy
It's that once a year
When the world's sincere
And you'd like to find a way
To show the things
that words can't say.
Why don't you give
love on Christmas day?
Oh, the man on the street
and the couple upstairs
Who need to know there's
someone who cares
Give love on Christmas day.
No greater gift is there than love
What the world needs is love
Yes; the world needs your love

“Be the change you want to see in the world.”

Mahatma Gandhi

Dagboknotater fra reise til Sri Lanka - sommeren 2006.

Av Marie, Øyvind og Åsmund Aukrust

2. del: 17. – 22. juli

Mandag 17. juli:

Vi sover ikke så godt om nettene. For det første er det varmt og fuktig, og det tar tid for oss å tilpasse oss en annen biologisk rytme, når klokka her er flyttet fem timer frem i forhold til Norge. Dessuten har de to hunder her, som gneidrer og huler om natta, og det er visst først og fremst fordi det er flaggermus her som spiser brødfrukt og jakfrukt i trærne, og dette reagerer hundene på. De har flere arter flaggermus her; noen av dem er store, med et vingspenn på omkring en meter.

Vi skulle besøke skolen i dag, men Siripala rår oss til å vente til torsdag litt utpå dagen. På grunn av den vanskelige og spente konfliktsituasjonen i landet, må de gjennomføre strenge sikkerhetsrutiner på alle skoler, også her i Horana. LTTE har nemlig for et par uker siden begynt å ringe omkring til skoler og andre offentlige bygg og fortelle at de vil legge ut bomber. Dette er en svært effektiv måte å lamme et samfunn på. Politiet har ikke kapasitet til å passe på alle skolene bestandig, så de har innført sikkerhetsrutiner som fungerer slik at foreldre kommer til skolen tidlig om morgenen og går igjennom og kontrollerer hele skolen for bomber, og så står de vaktpost utenfor skolen for hver femte meter hele skoledagen, etter en skiftordning. Det er problematisk for mennesker å få skolen til å fungere og samtidig delta i sitt vanlige arbeid.

Siripala forteller at det i en slik situasjon også skjer mye annet negativt i kjølvannet av konflikten. F.eks. var det for noen uker siden en mann som ble satt i fengsel og siden drept for å ha plassert en bombe på en skole. Det viste seg at noen annen hadde gjort det, men at rektor på denne skolen hadde en konflikt med denne mannen og ønsket ham av veien. Pga. korrupsjon er det vanskelig å vite hvem en kan stole på. Det handler mye om makt og penger; både folk innen politiet og landets myndigheter får f.eks. penger av LTTE for å følge dem. Ellers er det som nevnt mye korrupsjon og "urent spill" innenfor myndighetene uavhengig av LTTE også.

Siripala forteller at folk blir drept hver dag i nord og øst. Selv om vi ikke forstår språket og ikke kan følge det som skjer, ser vi på fjernsyn at folk f. eks. har måttet flykte fra sine hjem og bor i flyktningeleire. - Slik oppnår LTTE sine hensikter. Det blir lett kaotiske tilstander i et samfunn som på Sri Lanka, som på mange måter fungerer dårlig og er svært sårbar i seg selv, preget av fattigdom og dårlig oppbygde offentlige tjenester og helse- og sosialvesen, og som nevnt mye korrupsjon på alle plan og nivåer, til og med i styringsorganer. Det er også en svak politi- og sikkerhetstjeneste, og et fengselsvesen med tilfeldig avstraffing og mye misbruk av makt. - I praksis er det nærmest sensur i landet; folk tør ikke skrive og si det de mener av frykt for konsekvenser. Vi hører historier om mennesker som er satt i fengsel og drept fordi de har ytret seg sant om en politisk situasjon, hvor noen åpenbart ikke har likt at dette har kommet frem i lyset.

I dag har vi arbeidet mer med det nye huset; planert mer utenfor og pusset gulvet for flekker og urenheter. Har også planert mer utenfor, og satt opp et lite skur med hjørnepilarer og et lite tak med bambusstenger og palmegreiner for litt skjerming.

Om kvelden besøkte vi venner av familien her, en kollega av Sriyani (som bl.a. underviser i engelsk) m.fam, hvor vi fikk middagsservert. En tradisjon de har her når de skal begynne et måltid er å først komme med et fat med glass fylt med vann, som de så sender rundt for at hver av gjestene skal berøre fatet eller glasset eller ta et glass for så å sette det tilbake på fatet. Når dette er gjort, viser det at alle er klare for måltidet og for å ta imot det som gis. Når jeg møtte på dette igjen nå, husket jeg det igjen fra mitt første møte med Sri Lanka i 1982.

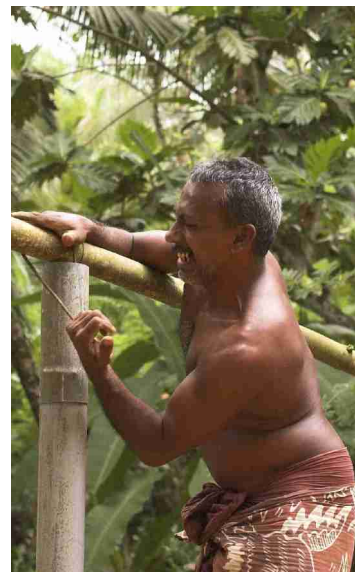

Foto: Øyvind

Tirsdag 18. juli:

I dag har vi vært "hjemme" hele dagen. Har gnidd inn gulvet i kontorrommet med gulvpolering, og polert det etterpå med en poleringsmaskin. En mann har også vært her med en pussemaskin og grovpusset vinduene, 12 stykker, og vi har pusset dem videre med sandpapir. De er ikke helt tørre enda, så det er ikke så lett å pusse.

Onsdag 19. juli:

I dag har vi fortsatt med å pusse ferdig vinduene med sandpapir, og også fylt jord i små poser for senere å plante diverse frø i disse posene.

Om ettermiddagen gikk vi innom det lokale tempelet, og fikk omvisning av en munk som egentlig kom fra Bangladesh. Tempelet var bare fem år gammelt, og de var midt oppe i arbeidet med dekorering og med å lage figurer i en ny avdeling. Den 10. august skal statsministeren besøke Horana og dette tempelet, og vi så hvordan veimyndighetene jobbet hardt med å utbedre veien dit; dvs. akkurat frem til tempelet og ikke en meter lenger. Kontrasten var stor mellom den nye veien og veistandarden ellers. Siripala forteller at politikere og andre "viktige" folk har et stort sikkerhetsapparat omkring seg.

Om kvelden var vi med og laget "rotti", som ligner på våre lomper, men som er tykkere og smaker litt som brød vi steker omkring pølser på bål.

Torsdag 20. juli:

Vi har vært på besøk på en skole med omkring 2000 elever, spredd over tre forskjellige avdelinger på tre områder. Der vi var, var det fra første til tredje klasse og åttende t.o.m. tiende klasse. Barna begynner på skolen når de er fem år. Fra tre til fem år har de førskole, men på samme vis som i grunnskolen er det her store forskjeller i folks muligheter. De som har bra med penger kan betale for bedre førskole.

Skolen hadde en stor låst port med vakter utenfor. Vi fikk passere, og traff rektor og flere lærere. Kom inn i et avlangt klasserom, en stor sal med plass til paralleller. Her var 10. klasse, omkring 200 elever i rommet, med fire lærere. Av hjelpemidler var det eneste vi så en liten tavle, og læreren satt ved et lite bord. Vi fortalte litt om Norge og svarte på spørsmål de hadde; vi stilte også noen spørsmål. Alle elever går i skoleuniformer. De stimlet sammen for å få vår adresse og autograf. Vi forstod at disiplinen er streng; med en gang det kom inn en mannlig lærer, reiste de seg lynraskt opp og hilste momentant. Nivået er ifølge Siripala også høyt i forhold til rammevilkårene; elevene er flinke til å

gjøre det de skal. Sriyani og Siripala forteller om lønnsnivået til lærerne, at det varierer fra ca. 6000 rs (400 kr) til ca. 20 000 (ca. 1300 kr).

Når menneskenes vilkår er så forskjellige i utgangspunktet, dvs. fra førskolealder, akkumuleres disse på sett og vis gjennom utdanningsløpet, og virker også konserverende på muligheter til å kunne forandre ens posisjon på den sosiale rangstige. Fattigdom, lite utdanning og dårlige levevilkår går da i realiteten i arv til neste generasjon.

Det er også vanskelig å komme inn på et universitet; bare de beste passerer nåløyet. Vi har inntrykk av at mange unge ønsker seg en jobb innen bank- og forsikring eller forretningslivet, for det er nok nokså trygge jobber som ikke er så vanskelige å få. Men mange unge synes slik som situasjonen er her å være desillusjonerte og ha lite håp for fremtiden.

Etter skolebesøket gikk vi gjennom Horana sentrum, og var også innom en butikk som drives av mannen til en av Sriyanis søstre. Han selger drakter til munkene, og div. ting som brukes som pynt i templer og gaver til munkene. Private hjem, f.eks. etter et dødsfall i familien, inviterer kanskje 20 munkene hjem til seg for å arrangere en seremoni kalt Daan-seremoni, hvor de ærer Buddha og gir dyre gaver. Disse seremoniene arrangerer de gjerne flere ganger med bestemte mellomrom. Siripala forteller at folk med lite penger kan kjøpe tilbake ting som er gitt til tempelet for en billig penge, for så å gi tilbake en gang til som egne gaver.

Fredag 21. juli:

Reiste natt til lørdag, kl. 03, fra Horana til Deniyaya. Siripala hadde engasjert samme sjåfør til denne kjøreturen som fra flyplassen, en mann med en minibuss. Han kom med bussen torsdagskvelden, og lå i bussen så han var klar til å kjøre når vi skulle av sted.

Når det lysnet i ½ -6 tiden, var vi kommet såpass høyt at vi så hvordan landskapet etter hvert forandret karakter. Etter ti store svinger oppover i fjellet, fikk vi utsyn over et majestetisk landskap med fjell og innsjøer, og en frodig vegetasjon i grønne sjatteringer. Deniyaya ligger mye høyere enn Horana, men fortsatt i den fuktige sone. Her ligger teplantasjene, og arbeiderne liksom klorer seg fast i sine små skjeve hus med bølgeblikktak "strødd" omkring. Vi så at de kom med barna sine, også helt små barn, til et hus hvor de hadde barnepass mens mødrene hadde sitt daglige virke med å plukke te. I dette huset var oppstilt noen små senger på rekke og rad, noen slags hengekøyer til å vugge barna i, et par bord, ellers ingen ting.

Kom frem i 09-tiden, med flere stopp underveis. Sov såvidt under reisen, og var litt slitne etter mange timers "skrangling" på dårlige veier. Avstanden var visst bare ca. 15 mil, men vi hadde over fem timers kjøring. Fikk varm velkomst av folk på landsbygda her. Etter frokost reiste vi til Sinharaja-reservatet, et berømt regnskogsområde, ca. 89 km² stort. Her er mange endemiske arter av plante- og dyreliv; mens mange arter i landet er truet med å dø ut. Regnskogen på Sri Lanka har skrumpet fra å dekke 80 prosent landområde for få år siden, nå dekker den omkring 20 prosent. Det frodige

På vei over fjellet, fra Rakwana ned til Deniyaya: "Et majestetisk landskap". Foto: Øyvind A.

vekstlivet i tre skikt gjorde sterkt inntrykk, slik jeg husker fra 1982; særlig mange av kjempetrærne, som er svært høye og solid forankret med sine enorme plankerøtter. Senere på dagen fikk vi mat hos familien hvor vi skulle overnatte, og vi besøkte flere familier. De var alle venner av Sriyani og Siripala, og hadde kjent Siripala fra mange år tilbake da han selv jobbet for Sarvodaya i Deniyaya. I flere perioder har han vært med å bygge opp et arbeidsfellesskap her. Det var her jeg traff Siripala for første gang i 1982. Han fortalte at for ti år siden var det politiske partier som ville at det offentlige skulle ta over jord og eiendom i Deniyaya, slik at mange familier i så fall hadde måtte flyttet vekk.

Dipterocarpus? Foto: Siripala

Fuglefauna i Sinharaja. Foto: Peter Price (2006)

En gecko i Sinharaja, en av 20 arter

Foto: Øyvind

Folk fra det offentlige begynte å sette opp reisverk til hus til sine egne formål, men deres forsøk på å ta landområdet kulminerte ved at Siripala og hans venner en natt rev ned disse reisverkene og sa at de ikke godtok å bli fratatt eiendom. Siripala hadde skrevet til autoritetspersoner og arbeidet aktivt for at 15 familier som hadde sitt levebrød her fortsatt skulle få eie jorda og bo her. Han lyktes i dette, og vi forstod også hvordan denne hjelpen hadde grunnlagt et livslangt vennskap og hvor takknemlige disse landsens mennesker var for at Siripala på sett og vis hadde reddet dem.

Siripala fortalte at han besøker disse familiene et par ganger året, og følger med hvordan utviklingen går her. Tidligere var det mer et totalt arbeidsfellesskap, men nå er det slutt på dette, slik at hver har sitt. Vi besøkte flere av familiene, og så at det var store sosiale forskjeller blant dem. Noen hadde lite og var kanskje også mindre flinke til å arbeide eller utnytte egne ressurser enn andre.

Lørdag 22. juli:

I dag, etter frokost, dro vi for å få se en tefabrikk. Etter en stunds venting fikk vi komme inn, men fikk ikke ta med fotoutstyr. Kanskje vi ikke fikk fotografere fordi eierne ikke liker at besøkende kan dokumentere dårlige arbeidsforhold. Da jeg var inne i en tefabrikk her i 1982, var det veldig larm og støy, og kvinner satt i hopetall ved store hauger av te og sorterte den manuelt. Det er 24 år siden.

Denne fabrikk i Deniyaya er ganske ny, så forholdene er nok noe forandret. Men fortsatt dårlig. Det er vesentlig kvinner som også nå arbeider i disse fabrikkene, mye bråk og sterk varme og fuktighet. I rommet vi kom inn i ble tebladene tørket på store nettingbånd hvor det kom varmluft under fra kraftige vifter. Etter en dag var det igjen 40 prosent fuktighet, før så teen gikk videre til store oppkuttingsmaskiner og gjennom flere tørkeprosesser ved hjelp av kraftige tørker som i denne fabrikk bruker ved til oppvarming for å få bedre kvalitet. Her fikk de ut 28 forskjellige tesorter, etter som vi forstod. Videre går teen til diverse sorteringsmaskiner og til slutt til pakking, hvor også kvinner stod og fylte opp i store sekker.

Det er synd at Sri Lanka ikke har penger til å bygge opp et videreforedlingssystem for te og andre råvarer; noe som kunne bidratt mye til utvikling og bedring av landets økonomi. De store tesekkene blir eksportert videre til bl.a. England og der pakket og distribuert og solgt videre under navn som Lipton Tea og English Breakfast Tea, og de engelske selskapene får skyhøye inntekter.

Før vi forlot Deniyaya gikk vi tur og badet i noen store innbydende fosser. Kom tilbake til våre venner og fikk servert lunch før tilbakeferden til Horana. Buss-sjåføren var med på hele turen og overnattet sammen med oss. Flere av dem vi besøkte var også med på dagsturene, så her er alle inkludert.

Vi hadde noe over en times kjøring til Akuressa, hvor vi besøkte Siripalas søster og familie. De driver en liten butikk og et bakeri med sin egen store vedfyrte bakerovn; det luktet godt av nystekte bakervarer, og smakte også fortreffelig. I Akuressa bor også Siripalas bror som nå arbeider hos ham, og deres foreldre.

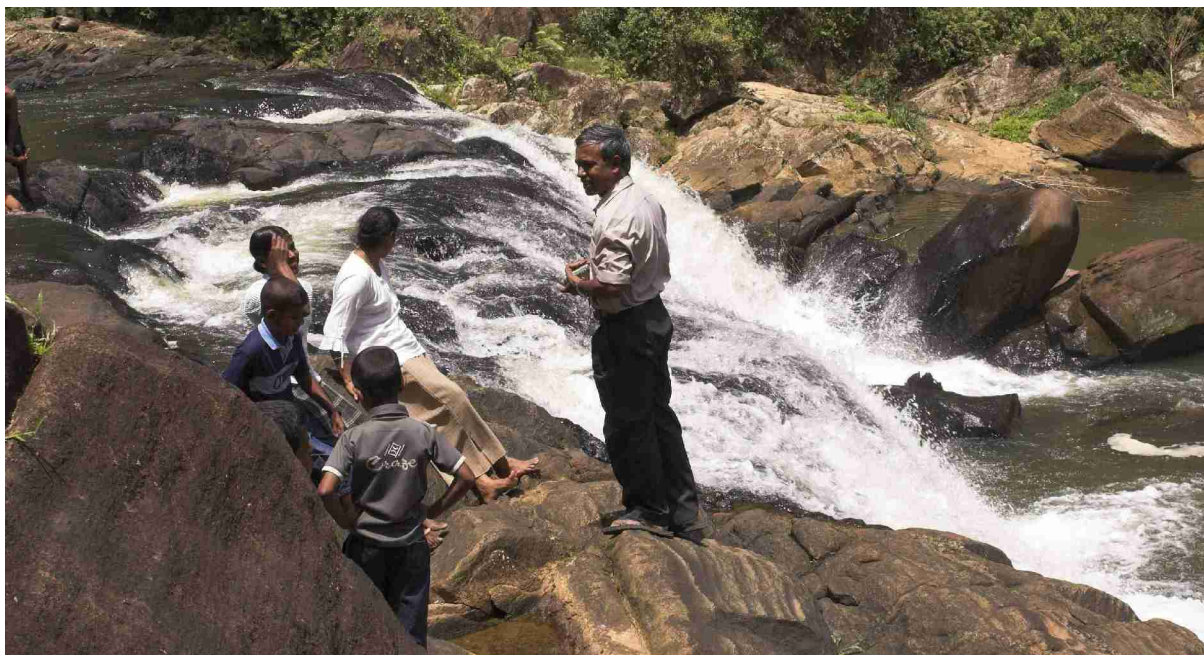

Foto: Øyvind A.

Ferden vår var lagt opp som en rundtur, så vi kjørte en annen vei hjem, slik at vi kom ned til kysten.. Det var et gripende syn å se havet ved solnedgang. Det satte drømmer og refleksjoner i sving. Det var rart å stå der, høre stillheten og kjenne bølgene slå innover i sin uendelige rytme og puls. Forstå hvor prisgitt disse menneskene er de voldsomme naturkreftene; hvor tsunamien også i dette området for vel ett og et halvt år siden tok med så mange mennesker i døden.

Foto: Øyvind A.

Vi fulgte trafikåren Galle Road som går langs kysten til Colombo, og alle steder var det spor etter tsunami og gjenoppbygging. Veien var ny; ett sted hadde et tog med tusen mennesker bare blitt feid vekk som et leketog. Vi så en del telt for folk som enda ikke hadde fått bygget opp et nytt hjem, og mange steder var det en blanding av gammelt og nytt. Siripala fortalte at en del eldre hus hadde klart seg overraskende bra, kanskje fordi de var bygget etter gamle gode teknikker og materialer. Flodbølgen var 15 - 20 meter høy, og Siripala viste oss konkret hvor høyt den gikk inn over land, ved å vise oss en palme hvor vannet gikk opp til bladene i toppen.. Det var på en helt annen måte anskuelig i forhold til TV-bildene vi hadde sett hjemme.

Det var mørkt mye av veien langs Galle Road, men i byen kunne vi se et yrende handels- og folkeliv, med stor trafikk og flotte hoteller. Vi var hjemme i halv tiden om kvelden, trøtte alle sammen. Det var beundringsverdig hvor utholdende og flink vår venn buss-sjåføren hadde vært. Med en buss som ikke var i særlig god teknisk stand, manøvrerte han under de mest elendige veiforhold.

Som avslutning på kvelden fikk vi en helt spesiell opplevelse hjemme: Vi så en sjelden blomst, en

"nattens dronning", som bare blomstrer en sjelden gang, dvs. en gang hver måned eller hver tredje måned. Store hvite blomster; den viser bare sin skinnende rene prakt i sju timer, i nattens mørke, for så å lukke seg. Blomsten vokser i et tre, i et symbioseforhold, og det er ikke ofte å treffe på den, da det ikke er lett å få til riktige vekstbetingelser.

--- ---

Dagboka fortsetter i neste nyhetsbrev!